

uægte maa gjerne gaa sin Vej. »Fromme, stærke Kvinder« faa vi bedst ved Fællesopdragelse, og Drenge faa mange Kanter afslebne ved at arbejde og lege sammen med de mere taktfulde og følelsesfulde Pigebørn, noget, der kan komme dem til gode i deres senere Liv.

Hvad jeg her har anført, er udelukkende med Landsbyskolen for Øje, og jeg kan ikke andet end anse det for et Misgreb, naar man enkelte Steder paa Landet, f. Ex. i Hammel ved Frisenborg, har adskilt Skolen i en Dreng- og en Pigeskole, den første med en Lærer, den anden med en Lærerinde. Her er nu, foruden Faren for Ensidighed i Opdragelse, ogsaa tabt dette ved Adskillelsen, at man ved hver af Skolerne kun har to Klasser, medens man ved at have beholdt Børnene sammen kunde have haft 4 (eller 3 med mere Skolegang). Der er nu vel ingen Fare for, at dette Exempel skal blive fulgt ret mange Steder; men det vilde sikkert være uheldigt, om det skulde ske. Bestræbelserne maatte gaa ud paa at samle saa mange Børn uden Hensyn til Køn i en Skole som muligt, for at man ogsaa kan samle Lærerkrafterne og derved faa mere Skolegang med bedre Klasseinddeling, end man hidtil har haft.

Jeg synes kort sagt, at Naturen selv har vist os Vejen, vi har at gaa, i det de to Køn jo er bestemte til at leve sammen. Hvorfor skal man da arbejde paa at holde dem fra hinanden?

K. Ottosen.

„Børnenes Ret“.

»Religionen er det centrale Spørgsmaal, hvorom alle andre Spørgsmaal kredse som Planeterne om Solen.«

Theodorus.

Hvad vi vil« for den 15de August indledes med en Artikel om »Børnenes Ret og vore Nationaløkonomer«. Den vidner om et varmt Hjertes Medfølelse for Lidelserne og Trangen i Samfundet og om et menneskekærligt Sinds Smerte ved ikke at formaa at afhjælpe Fattigdommens ofte uforskyldte Byrder, men det er næppe retfærdigt af den ærede Forfatterinde at angribe særligt vore Nationaløkonomer, der ikke har det mere i deres Magt at bedre Tilstandene og skaffe Børnene en retfærdigere Hensyntagen end ethvert andet tænkende Menneske, der vil beskæftige sig med sociale og socialøkonomiske Spørgsmaal og dertil vil benytte Nationaløkonomiens videnskabelige Resultater, der er tilgængelige for alle.

Den private Godgørenheds Virksomhed har den menneskekærlige Forfatterinde vist rigtig Greb paa; man mærker tydeligt, at hun hører til de hjærtogode Mennesker. Men, det nytter ikke, af Medfølelse for Nøden og Trangen at lade sig lede alene til Forbit-

relse mod det forkerte, som er, og tilmed give den en fejl Adresse, naar man vil bidrage til at faa det forkerte rettet. Er man ikke selv den økonomisk lidende, hvilket undskylder meget — næsten alt, da gælder det ikke blot om at vide, hvad man vil, men om at virke under de Forhold, hvorunder man lever, søgende og paavisende Midlerne til at rette Fejlene, hvor man end finder dem, selv om man finder nogle af dem hos sine Venner, og saa ikke trættes, selv om man skaffer sig Fjender, men søge at paavirke flere og flere ved sin Gerning og sine Ord, der som kærlige Alvorsord lyde til alle, indtil de som Udtryk for den offentlige Samfundsmoral trænge sig frem til dem, der har Magt og Myndighed til at udrette noget. Øje alene for Retten, tabende Forpligtelserne af Sigte, og — Tanke alene for Uretten uden at støtte sine Krav til noget positivt, der sikrer alle den samme Ret, gør en selv ensidig harmfuld og vækker Had og Krig mellem de forurettede og de forurettende, der som Regel kun fører til, at de bytte Roller.

Jeg ser meget vel den private Velgørenheds Utilstrækkelighed, men trods Velgørenhedsgerningens deraf følgende anstrængende Arbejde maa dog gode og ædle Mennesker arbejde taalmodig i dens Tjeneste, naar Øjne og Hjærter skal aabnes paa Folk, saa de se og fornemme, at de fleste Samfundsonder har deres Aarsag i al den Uretfærdighed, der raader i Samfund, der smykke sig med Navn af kristne, og — den Mangel paa social Intelligens og broderlig Samvirken, der er i de Samfund, der kalde sig civiliserede. Kristendom og Uretfærdighed ligesom Civilisation og Isolation er Dissonanser, der krænke den Harmoni i Livet, for hvilken Betingelserne er givne den kristne Verden i Loven, som Kristus vilde, at alle skulde opfylde — fuldkommet i Kærlighed. Trosformen, hvorom der dog strides i det uendelige, faar da være, hvilken den være vil; det er en privat Samvittighedssag af allerintimeste Art, »du har Tro, hav den hos dig selv for Gud«. Det, som det gælder, er, at Troen leves; »thi ikke Lovens Hørere er retfærdige for Gud, men dens Gørere«. Fører Livet i Troen ikke til Harmoni i Samfundslivet, saa er det ikke bygget paa sand Religion, hvor hjærtet Troen end monne være, og Troen er da ikke samvittighedsfrelsende men samvittighedsbedøvende, hvilket er det allerfarligste af alt, baade for den enkelte og for Samfundet. Ved at støtte sine Krav til Religionens Bydende vender man visse Vaabnet mod sig selv, men gøres det ærligt, saa giver man derved ogsaa sine Krav en Betydning, der ikke kan bortdisputeres.

Mine Indvendinger mod den nævnte Artikel begynde med Overskriftens to første Ord: »Børnenes Ret«. »Ret« er et misbrugt Ord; det er Skærmbrædt for Magthavernes Egoisme og Lovgivningens Ufuldkommenhed, der gør, at ingen, der faar hvad den gældende Lov bogstavelig hjemler ham, kan — med Udsigt til andet Resultat — beklage sig over ikke at nyde sin Ret, selv om denne er den mest skrigende Uretfærdighed. Retfærdighed kræver nemlig i de fleste Tilfælde, at nogle give Afkald paa en Del af deres »lovlige« eller frie Ret og — ingen vil det. Derfor kan det heller ikke nytte at skyde Forpligtelserne fra Forældrene over paa Samfundet, naar vi vil